

5.1.2e

Rijksoverheid
Aanbiedingsformulier
 voor MCC-19

Van 1 *	Aanbieding
Van 2	Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mede namens 1	N.v.t.
Mede namens 2	Selecteer
Mede namens 3	N.v.t.
Type voorstel *	N.v.t.
	Notitie
	Titel en inhoud
Titel *	Augustusbesluitvorming Caribisch Nederland
Inhoud en doelstelling van het voorstel *	In tegenstelling tot Europees Nederland, waar de economie al weer voorzichtig op gang komt, is de economie van Caribisch Nederland voor een groot deel afhankelijk van toerisme, terwijl deze markt bijna volledig is ingestort. Bonaire is op 1 juli jl. weer geopend voor toeristen uit 6 Europese landen, maar blijft gesloten voor toeristen uit andere landen, met name uit Noord- en Zuid-Amerika. Het zal nog minstens tot medio 2021 duren voordat zaken weer enigszins normaal worden. Op Saba en Statia ligt het toerisme helemaal stil en zijn er momenteel niet eens (reguliere) lucht- en zeeverbindingen. Daarnaast hebben ook het wegvallen van de studenten bij de Saba Medical School, bezuinigingen bij de GTI Terminal op Statia en de problemen bij BOPEC Bonaire een grote impact op de economie van de resp. eilanden. Tegen deze achtergrond is in de Stuurgroep Caribisch Nederland van 8 juli jl. afgesproken dat een nieuw Noodpakket voor Caribisch Nederland wordt gevormd. Ten aanzien van de investeringsprojecten uit het rapport Camps is geconstateerd dat er op dit moment geen ruimte is om dit pakket in te brengen in de augustusbesluitvorming. Wel is afgesproken dat in overleg met betrokken departementen wordt gezien welke onderdelen uit het rapport op korte termijn kunnen worden opgestart.
Voorgesteld besluit *	Het voorstel te aanvaarden.
	Behandeltraject
Datum aanbieding *	24 augustus 2020
Kenmerk *	2020-0000034808
Hamerstuk *	☐ Ja ☒ Nee
Voorgaande behandeling *	☒ Ja ☐ Nee
Behandeld door *	Ambtelijke Commissie COVID-19 (ACC-19)
Datum voorgaande behandeling *	20 augustus 2020

Gevolgen en juridisch kader

- Gevolgen rijksbegroting * Ja Nee
- Gevolgen apparaatsuitgaven * Ja Nee
- Gevolgen voor regeldruk * Ja Nee
- Overeenstemming met JenV inzake wetgevingstoets en effectenanalyse * Ja Nee, met bijlage Nee, zonder bijlage N.v.t.
- Overeenstemming met JenV inzake fouten- en misbruiksignalering * Ja Nee, met bijlage Nee, zonder bijlage N.v.t.
- Aan EU Notificatie voldaan * Ja Nee N.v.t.
- Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving * Ja Nee

Interdepartementale afstemming

- Overeenstemming BZK inzake beoordelingskader financiële/ bestuurlijke consequenties decentrale overheden en/of Caribisch Nederland * Ja Nee N.v.t.
- Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten * Ja Nee N.v.t.
- Ambtelijk afgestemd * Ja Nee N.v.t. in Stuurgroep CN
- Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau * Ja Nee N.v.t.
- Overeenstemming bereikt met AZ BZK EZK I&W SZW VWS LNV
 BZ Def Fin OCW JenV BH&OS
- Omschrijving geschilpunten

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *		
Afdeling *		5.1.2e
Telefoonnummer *		
E-mailadres *		

3 van 3

Aanbiedingsformulier voor MCC-19

Begroting sectie A (uitgaven)

Budgetdisciplinesector * Budgettair Kader Zorg Sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid Rijksbegroting in enge zin N.v.t.

Initiële jaar * 2020 2020 2021 2022 2023 2024 2025

Uitgaven 1

Begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties

Beleidsartikel nummer Diverse Naam Diverse

Bedrag 15,9 34,6 16,9 0 0 0

Totale uitgaven **15,9** **34,6** **16,9** **0** **0** **0**

Begroting sectie A (ontvangsten)

Initiële jaar * 2020 2020 2021 2022 2023 2024 2025

Totale ontvangsten

Saldo uitgaven en ontvangsten **-15,9** **-34,6** **-16,9** **0** **0** **0**

Toelichting

Er worden middelen gevraagd voor een aantal trajecten voor verschillende departementen. Deze staan uitgewerkt in de nota.

Bedragen kunnen nog wijzigen als gevolg van de besluitvorming over het Noodpakket voor Europees Nederland en de mogelijke doorwerking daarvan in het pakket voor Caribisch Nederland.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

BZK

Datum

24 augustus 20202020-
0000508374

nota

Augustusbesluitvorming Caribisch Nederland

Aanleiding

In tegenstelling tot Europees Nederland, waar de economie al weer voorzichtig op gang komt, is de economie van Caribisch Nederland voor een groot deel afhankelijk van toerisme, terwijl deze markt bijna volledig is ingestort. Bonaire is op 1 juli jl. weer geopend voor toeristen uit 6 Europese landen, maar blijft gesloten voor toeristen uit andere landen, met name uit Noord- en Zuid-Amerika. Het zal nog minstens tot medio 2021 duren voordat zaken weer enigszins normaal worden. Op Saba en Statia ligt het toerisme helemaal stil en zijn er momenteel niet eens (reguliere) lucht- en zeeverbindingen. Daarnaast hebben ook het wegvallen van de studenten bij de Saba Medical School, bezuinigingen bij de GTI Terminal op Statia en de problemen bij BOPEC Bonaire een grote impact op de economie van de resp. eilanden. Tegen deze achtergrond moeten de volgende (interdepartementale) trajecten richting augustusbesluitvorming worden gezien.

Kern

In de Stuurgroep Caribisch Nederland van 8 juli jl. is besproken dat verschillende trajecten gericht op Caribisch Nederland (CN) door BZK worden ingebracht bij augustusbesluitvorming namens verantwoordelijke departementen in. De verschillende trajecten blijven de verantwoordelijkheid van de betreffende departementen.

Onderstaand is een overzicht te vinden van de verschillende trajecten met het budgettaire beslag. Voorgesteld wordt om dit generaal te dekken.

Trajecten CN (x € mln.)	2020	2021	2022	Totaal
1. Socialisering nutsvoorzieningen				
2A. Verlening tijdelijke subsidieregeling				
2B. Intensivering arbeidsbemiddeling				
2C. Tegemoetkoming Vaste lasten Caribisch Nederland			5.1.2b	
2D. Inkomstenderving OL'en				
Totaal				

Datum

24 augustus 2020
2020-000508374
2020-000508374

Toelichting

Ten aanzien van de investeringsprojecten uit het rapport Camps is geconstateerd dat er op dit moment geen ruimte is om dit pakket in te brengen in de augustusbesluitvorming. Wel is afgesproken dat in overleg met betrokken departementen wordt bezien welke onderdelen uit het rapport op korte termijn kunnen worden opgestart.

1. Socialisering nutsvoorzieningen. Voorgesteld wordt om de tijdelijke coronamaatregel van 2020, gericht op het subsidiëren van nutsvoorzieningen, te verlengen. Verlenging van de energiematregel over de jaren 2021 en 2022 kost 5.1.2b per jaar. Voor telecom kost verlengen van de subsidie voor vast internet voor de jaren 2021 en 2022 ca. 5.1.2b per jaar. Voor drinkwater gaat het om een bedrag van ca. 5.1.2b (2022).
2. Vervolg noodpakket. Het noodpakket 2.0 loopt in oktober af. Het vervolg op het tweede noodpakket voor Europees Nederland loopt mee in de augustusbesluitvorming. Voor Caribisch Nederland wordt voorgesteld dat de volgende onderdelen deel uitmaken van het derde noodpakket:
 - A. Verlenging noodpakket SZW. Dit betreft verlenging van de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN met een derde tranche vanaf 14 oktober a.s. van 9 maanden, waarbij de regeling op punten versoerd wordt en de bijdrage aan de openbare lichamen voor aanvullend eilandelijk beleid wordt gehalveerd. Het bijbehorende fiche van SZW is bijgevoegd.
 - B. Daarnaast wordt voor CN ingezet op flankerend beleid in de vorm van intensivering van de dienstverlening gericht op arbeidsbemiddeling, conform de inzet op crisisdienstverlening in Europees Nederland. Het bijbehorende fiche van SZW is bijgevoegd.
 - C. Verlenging tegemoetkoming vaste lasten MKB. Ook hiervoor geldt dat dit onderdeel van EZK meeloopt met het Noodpakket voor Europees Nederland en er een vergelijkbare regeling voor Caribisch Nederland zal gelden. Omdat de parameters nog niet vast staan, kunnen er nu nog geen bedragen genoemd worden voor 2020 en 2021.
 - D. Inkomstenderving openbare lichamen. Dit vloeit voort uit de afspraak bij Noodpakket 2.0 om de omvang van inkomstenderving voor de Openbare Lichamen te bezien. Op basis van met het Cft afgestemde analyse van verwachte inkomstenderving voor 2020 wordt voorgesteld om de openbare lichamen te compenseren voor in het totaal 5.1.2b (waarvan Bonaire 5.1.2b Sint Eustatius 5.1.2b Saba 5.1.2b

¹ De cijfers sluiten niet aan bij het totaal vanwege een afrondingsverschil.

Format fiches inkomensregelingen Per inkomensregeling (NOW, TOZO, WW, bijstand, BBz)

Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN i.c.m. middelen aanvullend eilandelijk beleid

1. Korte beschrijving van de regeling

Het doel van de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN (die per 13 oktober 2020 afloopt) is het ondersteunen van bedrijven en (gewezen) werknemers in Caribisch Nederland (CN) om de coronacrisis door te komen, met als doel het zoveel mogelijk behouden van werkgelegenheid, waarmee ook (toename van) armoede wordt voorkomen. De economische en sociaaleconomische situatie in CN is, vergeleken met Europees Nederland, buitengewoon kwetsbaar door de eenzijdige afhankelijkheid van het momenteel vrijwel stilgevalven toerisme.

De doelgroep van de regeling is drieledig: werkgevers met tenminste 20% omzetverlies (subsidie voor de loonkosten berekend op basis van 80% van het gemaximeerde dagloon van de uren waarop zijn werknemer minder werkt), zelfstandig ondernemers (subsidie bij wijze van inkomensaanvulling tot 80% van het wettelijk minimumloon) en gewezen werknemers (subsidie gerelateerd aan 80% van het laatstverdiende gemaximeerde dagloon). Van de regeling is tot nu toe door circa 600 werkgevers (voor ca. 3300 werknemers), bijna 1000 zelfstandig ondernemers en bijna 400 gewezen werknemers gebruik gemaakt. Dit komt neer op 36% van de beroepsbevolking op Bonaire en 18% en 26% op Sint Eustatius en Saba.

In samenhang met de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN zijn middelen beschikbaar voor aanvullend eilandelijk beleid (ca. **5.1.2b** per maand).

De tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN sluit qua systematiek en duur aan bij de tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkgelegenheid (NOW) in Europees Nederland, al is de regeling niet identiek aan de Europees Nederlandse regeling. (Zo is de regeling breder dan de NOW en omvat het ook een subsidie voor zelfstandig ondernemers.) De vormgeving van een regeling voor Caribisch Nederland is aan de ene kant onvermijdelijk 'passen en meten', gezien de specifieke lokale context en de beperkingen qua uitvoerbaarheid. Daarnaast is de economische realiteit in Caribisch Nederland, met de grote afhankelijkheid van het toerisme, een andere dan in Europees Nederland.

2. Mogelijke beleidskeuzes

Gezien de kwetsbare situatie in CN is een derde tranche zeer wenselijk. CN is sterk afhankelijk van het toerisme, dat nog maar beperkt op gang is gekomen. Dit komt met name doordat de Zuid-Amerikaanse, Amerikaanse en Canadese markt – vanwege de situatie rond het coronavirus aldaar – nog volledig op slot zit en maximering van het aantal toeristen door het openbaar lichaam Bonaire. De gerealiseerde omzetten zijn daardoor nog marginaal. Dit geldt niet alleen de toeristische sector, maar ook andere sectoren die van het toerisme afhankelijk zijn (zoals taxi's en autoverhuur).

Het doel van de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN om banen te behouden en om inkomensbescherming te bieden, blijft onverminderd relevant. Onmiddellijk stopzetten van de regeling zou in de situatie van CN tot grote sociaaleconomische problemen leiden. Economische opleving is in hoge mate afhankelijk van de openstelling van het luchtruim en op gang komen van

toeristenstromen uit diverse landen. Het is op dit moment onduidelijk hoe dat zich in de komende maanden zal ontwikkelen.

Het wordt wel wenselijk geacht om in een derde tranche de regeling – afhankelijk van de duur eventueel stapsgewijs – te versoberen, om te laten zien dat de subsidie niet eindeloos door kan gaan en ondernemingen op enig moment keuzes moeten maken. Ook in CN zullen faillissementen en ontslagen op enig moment onvermijdelijk zijn.

In dit fiche wordt uitgegaan van een verlenging van de huidige regeling met negen maanden, waarbij de regeling op een aantal punten wordt aangepast/aangescherpt. Hierbij wordt aangesloten bij het denken rond de verlenging van de NOW in Europees Nederland. Voor CN willen we vergelijkbare ondersteuning bieden. Bedrijven moeten worden geholpen om de huidige fase te overleven en menselijk kapitaal te behouden, zodat zij bij de toename/herstart van de toeristenstroom weer verder kunnen.

Door de versobering van de regeling wordt uitgestraald dat de subsidie niet eindeloos doorgaat. Tegelijkertijd wordt met een verlenging van negen maanden duidelijkheid verschaft aan werkgevers, werknemers en zelfstandigen in Caribisch Nederland. Met een langere looptijd is aansluiting bij het pakket Camps (CN uit de crisis) en inzet op omscholing bovendien waarschijnlijk kansrijker.

Het voorstel is de onderstaande aanpassingen drie maanden vanaf 13 oktober toe te passen en eind 2020 te bezien hoe de regeling – in het verlengde van de NOW in Europees Nederland - verder versoerd en afgebouwd kan worden, gedurende de resterende looptijd, indien de economische situatie op dat moment dit toelaat en het uitvoerbaar is.

Voorstellen voor aanpassing van de regeling

A.1 Vermogenstoets introduceren voor de categorie zelfstandig ondernemer

- Beleidsdoel: versobering regeling en voorkomen van verstrekken van subsidie ten behoeve van belanghebbenden die voldoende eigen middelen voor kosten van levensonderhoud hebben.
- Pro: Noodregeling is een vangnet en niet bedoeld om subsidie te verstrekken aan zelfstandig ondernemers die voldoende buffer aan direct beschikbare middelen hebben. Toepassing van een vermogenstoets sluit aan bij de systematiek van de onderstand.
- Contra: Uitvoeringslast voor RCN-unit SZW neemt toe (maar vermogenstoets is in beginsel uitvoerbaar).
- N.B.: Het ligt voor de hand de beslissing over het invoeren van een vermogenstoets te nemen in samenhang met besluitvorming over het al dan niet invoeren van een vermogenstoets bij de TOZO. Voor de vermogensgrens CN kan aangesloten worden bij het grensbedrag voor het vermogen in de onderstand (waarbij dan het bedrag voor een paar wordt genomen).
- PM ontwikkelingen m.b.t. verlenging TOZO (mogelijk afwijkende duur van verlenging NOW; zou voor SZW in CN toename onderstand betekenen, maar dat is te verdedigen).

A.2 Eis van 30% omzetverlies als extra drempel bij categorie zelfstandig ondernemer

- Beleidsdoel: versoberen regeling en het vergroten eigen risico van de ondernemer.
- Pro: Maatregel laat zien dat de huidige regeling niet eindeloos doorgaat en dat er ook een eigen risico bij de zelfstandig ondernemer zelf ligt. Het risico van (enig) omzetverlies is inherent aan het ondernemerschap. Eis van minimaal 30% omzetverlies sluit aan bij beleidsoptie ten aanzien van de werkgever (zie hierna onder D).
- Contra: Impliceert extra belasting voor de uitvoering, terwijl er in het volume op dit moment geen effect van wordt verwacht. Zolang de huidige situatie niet substantieel verbeterd, zullen vrijwel alle zelfstandig ondernemers die onder de regeling vallen nog meer dan 30%

omzetverlies (blijven) houden. De huidige eis dat het inkomen onder de 80% van het WML moet zijn gedaald, zorgt op zich al voor een filter.

A.3 Eis van minimaal omzetverlies werkgever verhogen van 20 naar 30%

- Beleidsdoel: versoberen regeling en het vergroten eigen risico van de ondernemer.
- Pro: Maatregel laat zien dat de huidige regeling niet eindeloos door kan gaan en dat er ook een eigen risico bij de werkgever zelf ligt. Het risico van (enig) omzetverlies is inherent aan het ondernemerschap.
- Contra: Zolang de huidige situatie niet substantieel verbeterd, zal het gros van de werkgevers die onder de regeling vallen nog meer dan 30% omzetverlies (blijven) houden. Maatregel zal dan nog weinig effect hebben.

A.4 (maximum) subsidie naar 70% maximum dagloon i.c.m. werken toestaan

- Beleidsdoel: versoberen regeling en het vergroten eigen risico van de ondernemer.
- Pro: Maatregel laat zien dat de huidige regeling niet eindeloos door kan gaan en dat er ook een eigen risico bij de werkgever zelf ligt. Toestaan van werken ondersteunt opstart van bedrijven die anders wellicht uitblijft omdat die in het begin nog onrendabel kan zijn.
- Contra: Mogelijke afwenteling risico werkgever door loon van de werknemer neerwaarts bij te stellen (het Burgerlijk Wetboek BES biedt werkgevers onder voorwaarden de ruimte om eenzijdig het loon te verlagen als de werknemer niet werkt).
- NB: Bij het mogelijk aanscherpen van de regeling na vier maanden kan overwogen worden om een staffel te introduceren, waarbij de subsidie trapsgewijs afloopt (bij lager omzetverlies ook lagere subsidie).

A.5 Ontslagverbod opheffen

- Beleidsdoel: Voorkomen dat overheidsgeld besteed wordt aan het in stand houden van banen waarvan het structureel perspectief onzeker is.
- Pro: Het is niet realistisch om banen met subsidie in stand te laten, wanneer onzeker is of de banen structureel behouden kunnen blijven. We weten niet of de situatie van vóór corona nog terugkeert in CN en wanneer dat zal zijn. Het in stand houden van het ontslagverbod kan zich dus ook tegen werkgevers richten, omdat dit het aanpassingsvermogen van bedrijven kan verminderen.
- Contra: Mogelijk gevolg is dat werkgevers vooral werknemers uit 'risico-categorieën' zullen ontslaan, waarna deze werknemers door verlies van arbeidsritme, terugval in criminaliteit etc. bij economische opleving mogelijk een dermate grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben opgelopen, dat zij blijvend buiten spel staan. Werkgevers en werknemers in CN hebben gepleit voor het laten voortbestaan van het ontslagverbod. De onder A.4 geschetste mogelijkheid om het loon eenzijdig te verlagen, biedt bovendien een belangrijke 'uitlaatklep' aan werkgevers, evenals het niet verlengen van tijdelijke contracten of contracten van werknemers in proeftijd.

A.6 Hoogte subsidie gewezen werknemer van 80% naar 70% laatstverdiende loon

- Beleidsdoel: Versoberen regeling en vergroten eigen risico van belanghebbenden.
- Pro: Maatregel laat zien dat de huidige regeling niet eindeloos door kan gaan en dat er ook een eigen risico bij de werkgever zelf ligt.
- Contra: Een deel van de gewezen werknemers zal (als alternatief) een beroep op de onderstand (moeten) doen.

A.7 Subsidie gewezen werknemer maximeren tot drie maanden

- Beleidsdoel: Versoberen regeling en vergroten eigen risico van belanghebbenden.
- Pro: Een langdurig inkomensvangnet voor gewezen werknemers dat (in de meeste gevallen) hoger ligt dan de onderstand is niet verdedigbaar.

- Contra: Bij invoering van een maximum van drie maanden zullen de gewezen werknemers die nu een uitkering ontvangen onmiddellijk uit de regeling vallen (omdat zij er al langer dan drie maanden in zitten). Zij zullen dan eventueel een beroep moeten doen op de onderstand, wat echter niet voor iedereen zal worden gehonoreerd i.v.m. de in de onderstand geldende partnerinkomen en vermogenstoets. CN kent geen WW.

A.8 Invoeren sollicitatieplicht gewezen werknemers (facultatief)

- Beleidsdoel: Bevorderen arbeidsinschakeling gewezen werknemers.
- Pro: Gewenst om voor gewezen werknemers de focus zoveel mogelijk op activering te leggen en signaal af te geven dat de subsidie een noodvoorziening.
- Contra: Invoeren van een sollicitatieplicht in tijden van economische stagnatie heeft zeer beperkt effect – er zijn slechts een beperkt aantal alternatieve banen – , waardoor het risico bestaat dat mensen met een weinig nuttige verplichting worden opgezadeld. Deze verplichting moet bovendien worden gehandhaafd.
- N.B. Gelet op de pro's en contra's wordt voornamelijk een facultatieve sollicitatieplicht ingesteld. De sollicitatieplicht kan worden opgelegd. Het opleggen daarvan wordt door de RCN-unit SZW op basis van zowel de algemene economische omstandigheden als de omstandigheden van het geval bepaald. De sollicitatieplicht kan tevens een scholingsplicht betekenen. Het betreft een brede plicht tot arbeidsinschakeling.

A.9 Halvering niveau aanvullende middelen eilandelijk beleid

- Beleidsdoel: Enerzijds wordt versoering beoogd, anderzijds is instandhouding van middelen voor aanvullend eilandelijk beleid noodzakelijk zodat de openbare lichamen maatwerk kunnen blijven leveren i.v.m. ongelijkwaardigheid aan het noodpakket voor Europees Nederland. Na vier maanden wordt bezien of deze aanvullende middelen nog nodig zijn of verder afgebouwd kunnen worden.
- Pro: Openbaar lichaam is bestuurslaag die het dichtst bij de burger en bedrijfsleven staat en kan maatwerk leveren met bijvoorbeeld eilandelijke regelingen op het gebied van armoede- en schuldenbestrijding in relatie tot de coronacrisis.
- Contra: Openbare lichamen hebben nog onvoldoende de effectieve besteding van de in achterliggende periode ter beschikking gestelde middelen laten zien (oorzaak is overigens dat de openbare lichamen het geld relatief laat hebben ontvangen).

Mogelijke aanvullende stappen

- Het streven is de regeling met de tijd steeds verder te versoeren en steeds gericht in te zetten, zodat minder mensen in aanmerking komen voor de regeling. Daarbij ligt het voor de hand om te zoeken naar mogelijkheden om de instroom verder te beperken en de uitstroom te verhogen. Door uitkeringsverlaging is het mogelijk dat (gewezen) werknemers onder het niveau van onderstand komen. Hierdoor zou er weglek naar de onderstand kunnen plaatsvinden.
- We verkennen of de tewerkstellingsvergunning van arbeidsmigranten die op dit moment onder de regeling vallen bij het aflopen niet verlengd kunnen worden. Dat zou betekenen dat deze arbeidsmigranten Caribisch Nederland moeten verlaten. Dit zal vanwege reisbeperkingen wellicht niet voor alle arbeidsmigranten mogelijk zijn.

3. Raming uitkeringslasten

- Er is geen stand MLN. De tijdelijke subsidieregeling voor loon- en inkomstencompensatie voor Caribisch Nederland is begin april 2020 ingevoerd. Daarnaast geldt dat MEV's niet verwerkt worden in de regelingen voor Caribisch Nederland. Deze verkenningen zijn gericht op Europees Nederland.

5.1.2b

- Bovenstaande raming is een grove raming, op basis van een aanvankelijk voorziene eerste tranche binnen de verlenging van negen maanden van vier maanden. Op basis hiervan kan er van worden uitgegaan dat bij een verlenging van de tijdelijke subsidieregeling met 9 maanden de kosten naar schatting maximaal 5.1.2b bedragen.
- Door uitkeringsverlaging is het mogelijk dat (gewezen) werknemers onder het niveau van de onderstand komen. Hierdoor zou er weglek naar de onderstand kunnen plaatsvinden. Weglek naar de onderstand kan ook ontstaan door beperking van de duur van de uitkering. Instroom in de onderstand zal niet een-op-een zijn. De onderstand kent een vermogenstoets en een toets op inkomen van een eventuele partner.

4. Raming uitvoeringskosten

- Er is geen stand MLN. De tijdelijke subsidieregeling CN is begin april 2020 ingevoerd. Daarnaast geldt dat MEV's niet verwerkt worden in de regelingen voor Caribisch Nederland. Deze verkenningen zijn gericht op Europees Nederland.

- Verlenging van de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN met een derde tranche van negen maanden vergt additioneel budget voor uitvoeringskosten. In de eerste tranche is ervoor gekozen geen budget voor uitvoeringskosten te claimen, gezien de veronderstelde duur van drie maanden. Bij de tweede tranche is verzuimd om een claim in te dienen, terwijl er wel additionele kosten zijn gemaakt voor met name inhuur van uitzendkrachten. Het op peil houden van het primair proces van de reguliere uitkeringsregelingen naast het uitvoeren van de Tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN, zonder middelen voor aanvullende ondersteuning, is niet (langer) haalbaar gebleken. De combinatie heeft al geleid tot uitval van medewerkers door te hoge werkdruk. In verband met verlenging van de regeling met een derde tranche wordt een claim voor uitvoeringskosten ingediend van 5.1.2b Dit bedrag is gebaseerd op een grove raming voor een periode van vier maanden, waarvan 5.1.2b voor 2020 en 5.1.2b voor 2021. Het hogere bedrag voor 2021 is in verband met de invulling van het M&O-beleid bij afronding van de regeling. Eventuele verdere aanpassingen in de regeling zullen een aanvullend beroep op de ICT-capaciteit betekenen. De uitvoeringskosten worden voor de gehele periode van 9 maanden dan ook geschat op maximaal 5.1.2b

5. Uitvoering

- Indien de huidige regeling onmiddellijk zou stoppen, zijn faillissementen te verwachten met als gevolg een toename van het beroep op de Cessantiewet BES (= door SZW te verstrekken eenmalige uitkering waarvan hoogte afhankelijk is van dienstjaren en laatstverdiend loon) en de onderstand. Tevens is er een extra beroep op de onderstand te verwachten van gewezen werknemers uit de regeling en van zelfstandig ondernemers. De verwachting is echter dat slechts een minderheid daarvoor in aanmerking zal komen gelet op de toets op inkomen en vermogen in de onderstand, waarbij ook de partner wordt betrokken.
- Indien de huidige regeling ongewijzigd wordt doorgetrokken, zijn de consequenties voor de uitvoering beperkt. In- en uitstroom is afhankelijk van de ontwikkeling van de economische situatie (met name toerisme). Bij gelijkblijvende situatie worden weinig mutaties verwacht. Bij aantrekken van de economie is uitstroom te verwachten, waarbij het in eerste instantie vooral op het niveau van de individuele werknemer en de zelfstandig ondernemer tot mutaties zal leiden. Het aantal werknemers zal niet gauw omlaaggaan, gezien de meeste werkgevers een omzetverlies hebben dat veel verder gaat dan de ondergrens van 20%.
- Indien de huidige regeling wordt verlengd overeenkomstig de onder 2 voorgestelde beleidsopties, wordt een beroep gedaan op het absorptievermogen van de uitvoering, gelet op de aanpassingen in de voorwaarden. De RCN-unit SZW heeft aangegeven dat de voorgestelde beleidskeuzes, onder de conditie van additionele middelen voor uitvoeringskosten (zie onder paragraaf 4), in beginsel uitvoerbaar zijn.
- De uitvoeringslasten voor de RCN-unit SZW in de derde tranche liggen dan met name op het vlak van het verwerken van nieuwe instroom (naar verwachting voornamelijk van gewezen werknemers die nieuw ontslagen worden als gevolg van de opheffing van het ontslagverbod), verwerken van mutaties, betalingen en de invulling van het M&O-beleid. In de praktijk is de individuele gevalbehandeling (met het oog op maatwerk waar nodig) intensief. Bij de vormgeving van de verlengingsregeling voor de derde tranche is en blijft het een aandachtspunt om de subsidieregeling voor de RCN-unit SZW uitvoerbaar te houden.

6. Overige aandachtspunten

- De huidige regeling loopt af per 13 oktober 2020. Tijdig voorafgaande aankondiging van verlenging (inclusief publicatie Staatscourant) draagt bij aan de uitvoerbaarheid.

- Eind 2020 zal op basis van de op dat moment geldende economische prognoses bezien worden welke wijzigingen eventueel nodig zijn voor het resterende deel van de looptijd van negen maanden, om de regeling verder af te bouwen.
- De SZW-crisismaatregelen voor CN zullen net als de crisismaatregelen voor Europees Nederland geëvalueerd worden. Bezien moet worden of dit meeloopt in de evaluatie van de SZW-crisismaatregelen voor Europees Nederland of dat een specifieke evaluatie van de door verschillende departementen ingezette maatregelen ten behoeve van CN meer voor de hand ligt.

Fiche flankerend beleid Caribisch Nederland

(intensivering dienstverlening arbeidsbemiddeling)

1. Doel/probleemanalyse en doelgroepen

De komende periode wordt in CN een toename van de werkloosheid en een hoger uitkeringsvolume verwacht. In de huidige en nieuwe realiteit van de arbeidsmarkt zijn er echter ook nog steeds bedrijven en sectoren op zoek naar personeel, al dan niet op basis van nieuwe eisen aan de competenties van personeel. Dit kan ook nieuwe werkgelegenheid betreffen.

Het maatregelenpakket voor Europees Nederland (NOW, etc.) wordt volgens staand beleid in CN overeenkomstig toegepast (waarbij de lokale context steeds moet worden verdisconteerd). In dat verband is, net als in Europees Nederland, het geven van een impuls aan de dienstverlening aan werkzoekenden en begeleiding van werk naar werk noodzakelijk. De coronacrisis vergt een tijdelijke additionele inzet op arbeidsbemiddeling om te voorkomen dat als gevolg van de crisis werkloos geworden lokale arbeidskrachten onnodig (lang) aan de kant blijven staan en een (steeds) grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt krijgen en om ervoor te zorgen dat er voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar zijn voor sectoren die nu nog vacatures uitschrijven en kansrijke sectoren tijdens de herstart en na de coronacrisis.

2. Intensivering dienstverlening arbeidsbemiddeling CN

2.1. Maatregel: Intensivering dienstverlening

INHOUD

- Intensivering van de eilandelijke arbeidsbemiddelingstaak in 2020, 2021 en 2022. Dit is een taak waarop al nauw wordt samengewerkt tussen de RCN unit SZW en de openbare lichamen. Een meer omvattende en stevige arbeidsbemiddelingsfunctie kan helpen om mensen snel (weer) aan het werk te krijgen.
- Elementen van de beoogde aanpak zijn:
 - Extra inzet op diagnosestelling en bepalen afstand tot de (gewijzigde) arbeidsmarkt
 - Extra inzet passende arbeidstoeleidingstrajecten en –instrumenten, praktijkleren, etc. Aan werkgeverszijde ontbreekt een structuur om hiertoe initiatief te nemen; overheidsbemoediging is een vereiste om deze aanpak tot stand te brengen.
 - Bij deze maatregel kan zowel sprake zijn van overdracht van middelen aan de eilanden (openbare lichamen), als van inzet van middelen via de RCN-unit SZW, in nauw overleg met de openbare lichamen.

DOEL

- In de werkgroep 'Caribisch Nederland uit de crisis' is verkend welke sectoren als kansrijk kunnen worden aangemerkt en welke inspanningen nodig zijn om deze richting verder te ontwikkelen. Een inzet op hoogwaardig toerisme, landbouw, economische diversificatie en innovatieve technologieën etc. kan echter alleen succesvol zijn als werkgevers daadwerkelijk over voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten kunnen beschikken.
- Voorkomen moet worden dat de inspanningen gericht op het (re)vitaliseren van de economie van CN zich in plaats van meer banen voor lokale arbeidskrachten, vertalen in de noodzaak om arbeidskrachten van buiten aan te trekken (al dan niet via de route van een tewerkstellingsvergunning). Dat brengt voor werkgevers extra kosten en onzekerheid mee.

- Intensievere inzet op arbeidsbemiddeling dient er ook toe om de nieuwe instroom in de uitkering zo snel mogelijk op te pakken, door actieve bemiddeling naar werk, waar nodig met passende arbeidstoeleidingstrajecten en –instrumenten (re-integratie en omscholing) en zo snel mogelijk uitstroom uit uitkeringsafhankelijkheid te realiseren. De nadruk bij deze tijdelijke intensivering ligt dan ook op het naar (ander) werk begeleiden van werknemers die als gevolg van de crisis hun baan verliezen of verloren hebben. Dit in aanvulling op de reguliere inzet op arbeidsbemiddeling (door de openbare lichamen of in samenwerkingsverbanden met de RCN-unit SZW). Juist ook wanneer de vraag naar arbeid afneemt, zal het bemiddelen naar werk meer capaciteit, inzet en creativiteit vergen.

CONTEXT

- In de huidige situatie ligt de vraagkant van de arbeidsmarkt in hoge mate stil. Toch zijn er ook nog steeds werkgevers en ondernemers die personeel zoeken. De capaciteit om beschikbaar arbeidspotentieel te matchen met kansen op de arbeidsmarkt is, in het bijzonder op Bonaire, zeer beperkt. Dit betekent dat we nu moeten starten met het tijdelijk intensiveren van de dienstverlening van de arbeidsbemiddeling (in kaart brengen bestand en nieuwe aanwas én mogelijkheden bij werkgevers, om een realistische verwachting te kunnen schetsen tussen vraag en aanbod, investeren in de vaardigheden van werknemers), zodat we niet te laat zijn.
- Bij de inzet op versterkte dienstverlening kunnen de behoeften per eiland verschillen. Schaalgrootte speelt hierbij ook een rol. Zo is op Bonaire duidelijk behoefte aan versterking van de basale bemiddeling (contacten met werkzoekenden – zoals gewezen werknemers, die conform de voorstellen in fiche 9 bij een vervolg van de tijdelijke subsidieregeling grotendeels uit deze regeling zullen vallen – en contacten met werkgevers, matching). Sint Eustatius heeft al formeel een verzoek ingediend voor de tijdelijke aanstelling van een extra arbeidsbemiddelaar. Saba heeft juist meer behoefte aan omscholingstrajecten, zodat inwoners op de langere termijn duurzaam aan het werk kunnen blijven.

2.2. Financiële raming

- Het ligt voor de hand e.e.a. af te stemmen op de besluitvorming ten aanzien van overeenkomstige maatregelen voor Europees Nederland. Voor de duur van deze maatregel sluiten we daarom aan bij de voorziene duur van de intensivering van de dienstverlening in Europees Nederland met een doorloop naar 2022.
- Er wordt een incidenteel budget van 5.1.2b op jaarbasis nodig geacht (voor 2020 naar rato, te rekenen vanaf medio oktober). Dit bedrag is opgebouwd uit 5.1.2b voor personele inzet en € 5.1.2b voor de inkoop van trajecten en instrumenten.
- Intensivering van de dienstverlening vergt in de eerste plaats extra menskracht om de rol van casemanager, account richting werkgevers en regievoerder op trajecten invulling te kunnen geven. Rekening houdend met de omvang van de eilanden is daarvoor een extra formatie nodig van circa 5 fte, waarvan het grootste deel op Bonaire. Kosten voor 5 fte op jaarbasis bedragen inclusief bijkomende kosten (bureaunkosten etc.): 5.1.2b
- Met name gewezen werknemers zullen naar verwachting al snel baat hebben bij dienstverlening (naast mogelijk ook ex zelfstandig ondernemers). Het betreft een volume van op dit moment circa 400, met een aanzienlijke te verwachten aanwas na opheffing van het ontslagverbod dat geldt bij de tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies CN. Intensivering van de dienstverlening is noodzakelijk om deze aanwas aan te kunnen.
- Op basis van selectie zal moeten worden bepaald wie op welk moment (voor welke vorm) van dienstverlening in aanmerking kan komen. Vooralsnog wordt het aantal extra ‘coronacrisis gerelateerde’ cliënten voor additionele dienstverlening geschat op 200 per jaar. Naar schatting de helft van hen zal al baat hebben bij bemiddelingsgesprekken en meer inzet op matching. De

andere helft zal behoefte hebben aan intensieve begeleiding of omscholing. Hierbij wordt uitgegaan van gemiddelde trajectkosten van 5.1.2b

- De werkelijke trajectkosten zullen een flinke spreiding vertonen afhankelijk van aard en intensiteit. Het kan gaan om omscholingstrajecten, trajecten gericht op het aanleren van (basale) vaardigheden, trajecten gericht op herstel arbeidsritme, proefplaatsingen. Omscholingstrajecten kunnen inhoudelijk variëren en zullen vooral sectorspecifiek worden ingevuld. Denk aan het aanleren van arbeidsveiligheid, hospitality, lasvaardigheden, maritiem (voor havengerelateerde werkzaamheden), etc. Sommige trajecten zullen fors duurder zijn dan het genoemde gemiddelde van € 3000, maar andere trajecten zullen onder dat gemiddelde liggen. Bij een in de praktijk onverhoopt gemiddeld hogere prijs zullen keuzes moeten worden gemaakt.

2.3. Uitvoerbaarheid

- De maatregel vergt extra uitvoeringsbudget om de gewenste dienstverlening naar werk te kunnen intensiveren en concretiseren (meer tijd per persoon en meer instrumenten/trajecten)
- De afgelopen jaren is stevig ingezet op professionalisering van de dienstverlening en arbeidsbemiddeling. Hierbij is op Bonaire en Sint Eustatius ook een begin gemaakt met nauwe samenwerking tussen het openbaar lichaam en de RCN-unit SZW, op Bonaire in de vorm van een gezamenlijk jobcentrum. Op dit moment zijn de openbare lichamen niet of onvoldoende in staat om de dienstverlening en arbeidsbemiddeling een impuls te geven die tijdelijk nodig is in verband met de coronacrisis (dit mede als gevolg van hoge doorstroom en druk op het ambtelijke apparaat). De huidige coronacrisis leidt tot een additioneel volume werklozen dat tijdelijk additionele inzet vergt.
- Het aantal werknemers in CN dat als gevolg van de coronacrisis hun baan heeft verloren bedraagt circa 400. Dit is aanvullend op het reguliere bestand dat in aanmerking komt voor arbeidsbemiddeling. Opheffing van het ontslagverbod zal naar verwachting leiden tot een verdere toename van het aantal gewezen werknemers en meer druk op de arbeidsbemiddeling.
- Het intensiveren van de arbeidsbemiddeling per oktober 2020 wordt in beginsel mogelijk geacht.
- Voorgesteld wordt om de besteding van het budget in het eerste kwartaal van 2021 te evalueren in overleg tussen het ministerie van SZW, de openbare lichamen en de RCN-unit SZW. Mocht de besteding van de middelen achterblijven, dan zal dit reden zijn om het budget voor 2021 en 2022 te verlagen.

2.4. Overig

- Arbeidsbemiddeling binnen de eilanden is op grond van de Wet houdende de instelling van een arbeidsbureau BES een eilandelijke taak, die echter nauw raakt aan taken die de Rijksoverheid uitvoert (verlening van tewerkstellingsvergunningen, verstrekken van onderstand en ontslagvergoedingen).
- Parallel aan het tijdelijk intensiveren van de arbeidsbemiddeling, passend bij de huidige crisissituatie – waarbij sprake zal zijn van maatwerk per eiland – zal met Bonaire gesproken worden over een mogelijke herziening van de taakverdeling tussen Rijk en openbaar lichaam. Het bespreekbaar maken van de taakverdeling past bij de kabinetsreactie op het rapport van de Raad van State waarin een taakverdelingsdiscussie wordt aangekondigd.